

УДК 378.147:78

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.3.4>

В. М. МРОЧКО

*заслужений артист України, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,
доцент кафедри музичного мистецтва,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: mrovik1980@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-9667-8099>*

А. О. ЗАРИЦЬКИЙ

*заслужений артист України, доцент,
викладач-методист, голова циклової комісії академічного, естрадного та джазового вокалу,
Волинський фаховий коледж культури і мистецтв імені Ігоря Стравінського
Волинської обласної ради,
доцент кафедри музичного мистецтва,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: zarytskyi.andriy@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-9996-6937>*

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті здійснено теоретичний аналіз та обґрунтування послідовних етапів формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення системи фахової підготовки педагогів-музикантів у контексті компетентнісного підходу та зростаючих вимог до якості музичної освіти. Проаналізовано наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо сутності вокальної компетентності, специфіки вокального навчання та професійного становлення майбутніх учителів музики. Вокальну компетентність визначено як інтегративну професійно-особистісну якість, що об'єднує мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-операційний та рефлексивний компоненти.

Виокремлено та охарактеризовано чотири послідовні етапи формування вокальної компетентності: адаптаційно-мотиваційний, базово-формувальний, творчо-діяльнісний та рефлексивно-удосконалювальний. Для кожного етапу визначено провідні завдання, зміст вокальної роботи, методи та педагогічні умови ефективного формування компетентності. Адаптаційно-мотиваційний етап забезпечує формування позитивної мотивації до вокальної діяльності, оволодіння елементарними вокальними навичками, розвиток музичного слуху та співацького дихання. Базово-формувальний етап передбачає систематичне оволодіння вокальною технікою, засвоєння методики постановки голосу, накопичення академічного репертуару, включаючи класичні романси, арії з опер, народні пісні. Творчо-діяльнісний етап характеризується інтенсивною концертно-виконавською практикою, формуванням індивідуального виконавського стилю, розвитком сценічної культури, оволодінням навичками інтерпретації камерно-вокальної музики різних стилів. Рефлексивно-удосконалювальний етап спрямований на формування методичної компетентності у галузі вокальної педагогіки, здатності до критичного самоаналізу та професійного саморозвитку.

Доведено, що ефективність поетапного формування вокальної компетентності залежить від дотримання принципів поступовості, систематичності, індивідуалізації навчання, інтеграції теоретичної і практичної підготовки, забезпечення концертно-виконавської практики. Результати дослідження можуть бути використані під час розробки навчальних програм з вокальних дисциплін, організації самостійної роботи студентів, планування педагогічної практики майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: вокальна компетентність, майбутній вчитель музичного мистецтва, етапи формування, професійна підготовка, вокальна майстерність, постановка голосу, музично-педагогічна освіта.

Поставлення проблеми. Трансформаційні спрямовані на інтеграцію до європейського процесу у вищій мистецькій освіті України, освітнього простору, актуалізують проблему

вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах компетентнісного підходу. Вокальна компетентність є невід'ємною складовою професійної майстерності педагога-музиканта, оскільки саме через власну виконавську діяльність учитель формує музично-естетичні орієнтири учнів, демонструє високі зразки вокального мистецтва, створює художньо-творчу атмосферу на уроках музики. Професійна діяльність сучасного вчителя музичного мистецтва неможлива без вокальної, інструментальної і диригентсько-хорової підготовки [Сбітнєва : 99], при цьому вокальна підготовка займає особливе місце, адже голос є найприроднішим музичним інструментом, доступним кожній людині.

Як зазначає В. Кузьмічова, вокальна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва нерозривно пов'язана з розвитком його професіоналізму та ефективністю вокально-виконавської діяльності, проявляється у набутті предметно-практичних компетентностей, оволодінні різножанровим вокальним репертуаром, зокрема шедеврами вітчизняної та світової вокальної музики [Кузьмічова, Богачова-Білоус]. Сучасний учитель музики повинен бездоганно володіти вокальним голосом, вокальною технікою, уміти використовувати навички різноманітних стилів світового музичного мистецтва, розуміти специфіку вокального мистецтва та вільно володіти сучасними інформаційними технологіями [Пащенко : 188].

Водночас аналіз практики свідчить про недостатній рівень вокальної підготовки значної частини випускників педагогічних закладів вищої освіти. Багато студентів навіть після завершення навчання не володіють належним чином вокальною технікою, не можуть продемонструвати зразкове виконання вокальних творів, відчувають труднощі у роботі з дитячими голосами. Однією з причин такого стану є безсистемність у організації вокального навчання, недостатня увага до поетапного формування вокальних навичок, форсування виконавського розвитку студентів без достатньої технічної підготовки.

Процес формування вокальної компетентності у класі з постановки голосу є достат-

ньо тривалим та вимагає дотримання певної послідовності [Кузьмічова 2021 : 28]. Вокальна майстерність майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає ретельного вивчення та цілеспрямованого, поетапного формування, при цьому одним з перших завдань доцільно визначити активізацію в студентів інтересу до вокального виконавства, розвитку вокальних здібностей. Крім того, формування виконавської майстерності співака неможливе без розширення мистецького світогляду, формування інтелектуального рівня, удосконалення вокально-сценічної майстерності.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена суперечностями між зростаючими вимогами до вокальної компетентності вчителів музичного мистецтва та недостатньою теоретичною розробленістю питання про етапи її формування у процесі фахової підготовки, між необхідністю системного підходу до вокального навчання майбутніх педагогів-музикантів та епізодичним характером організації цього процесу у практиці багатьох закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва перебуває у фокусі уваги багатьох вітчизняних науковців. Теоретичні засади професійної компетентності педагога-музиканта розкрито у працях О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької. Зокрема, Л. Сбітнєва визначає професійну компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва як інтегративну якість, яка виявляється в умінні використовувати свої знання в розвитку музичного сприймання, розвитку музичних здібностей учнів, здійснювати художньо-педагогічний аналіз творів, володіти методиками розвитку дитячого голосу та знаннями про особливості організаційної роботи у дитячих музичних колективах [Сбітнєва : 100].

Специфіку вокальної підготовки майбутніх педагогів-музикантів досліджували В. Кузьмічова, Н. Косінська, Л. Лабінцева, Н. Овчаренко, І. Пащенко. Вокальну культуру майбутніх учителів музичного мистецтва Т. Осадча визначає як інтегративну якість особистості, яка включає ціннісне ставлення до спадщини людства в області різних видів вокальної діяльності, компетентність у сфері вокальної

педагогіки, рівень власної вокально-виконавської майстерності, а також творчої активності у вокально-педагогічній діяльності. Дослідниця наголошує, що саме вокальна культура є тим духовно-практичним надбанням, що забезпечує усвідомлення важливості вокальної діяльності вчителя.

Л. Лабінцева аналізує вокально-виконавську компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва як значущу складову підготовки фахівців нового формату, виокремлює ключові чинники формування цієї компетентності та визначає такі компоненти її структури: мотиваційно-спрямований, знаннєво-інноваційний, виконавсько-креативний [Лабінцева : 161]. Н. Овчаренко розглядає методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності [Овчаренко : 263]. І. Пащенко досліджує сучасний стан вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у закладах вищої освіти, наголошуючи на необхідності використання сучасних інформаційних технологій у вокальному навчанні [Пащенко : 188].

Методичні аспекти формування вокальної компетентності розглядали різні дослідники. Зокрема, спеціальні вправи, творчі завдання, методику роботи з різними типами голосів, виходячи з фізіологічних та вікових особливостей учнів, принципи організації концертних виступів досліджували багато науковців. Вплив на формування вокальної компетентності унікальної спадщини українських співацьких традицій, використання кращих вокальних методик вітчизняних та зарубіжних педагогів також є предметом наукового аналізу [Кузьмічова 2021 : 33].

Серед зарубіжних досліджень варто відзначити роботи М. Biasutti, S. Frate та Е. Concina, які вивчали професійний розвиток учителів музики через колаборативні онлайн-курси [Biasutti et al. : 116], а також дослідження S. Karkina, L. Faizrakhmanova, I. Kamalova, G. Akbarova щодо особливостей навчання музичному ансамблевому виконавству у дистанційному форматі під час пандемії, де наголошувалося на важливості формування навичок музичного ансамблю як ключової професійної компетенції вчителів музики [Karkina et al.].

Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць з проблем вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, питання про етапи формування вокальної компетентності залишається недостатньо розробленим. Потребують уточнення зміст, специфіка та послідовність етапів формування вокальної компетентності, визначення педагогічних умов ефективної організації вокального навчання на кожному етапі професійного становлення майбутнього педагога-музиканта.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та охарактеризувати послідовні етапи формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі їхнього професійного становлення.

Результати та дискусії. Вокальна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва є складним інтегративним утворенням, що включає взаємопов'язані компоненти. За структурою вокально-виконавської компетентності, запропонованою Л. Лабінцевою, виокремлюють мотиваційно-спрямований, знаннєво-інноваційний та виконавсько-креативний компоненти [Лабінцева : 162]. Мотиваційно-спрямований компонент охоплює ціннісне ставлення до вокального мистецтва, професійну спрямованість на вокально-педагогічну діяльність, прагнення до вокального самовдосконалення. Знаннєво-інноваційний компонент включає теоретичні знання про особливості вокального мистецтва, будову голосового апарату, методику постановки голосу, специфіку роботи з дитячими голосами. Виконавсько-креативний компонент передбачає володіння вокальною технікою, виконавською майстерністю, здатність до художньої інтерпретації вокальних творів.

Формування цієї компетентності відбувається не одномоментно, а поступово, через проходження певних етапів професійного становлення студента як виконавця і педагога вокального мистецтва. Спираючись на дослідження науковців та власний педагогічний досвід, виокремлюємо чотири основні етапи формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва: адаптаційно-мотиваційний, базово-формувальний, творчо-діяльнісний та рефлексивно-удосконалювальний.

Адаптаційно-мотиваційний етап

Адаптаційно-мотиваційний етап охоплює початковий період навчання студентів у закладі вищої освіти та має вирішальне значення для подальшого професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва. Цей етап спрямований на формування стійкої позитивної мотивації до вокальної діяльності, створення психологічно комфортної атмосфери для розкриття творчого потенціалу студентів, адаптацію до вимог і специфіки вокального навчання у вищій школі. На початковому етапі відбувається діагностика вихідного рівня вокальної підготовки студентів, визначення типу голосу, виявлення індивідуальних особливостей голосового апарату та музичних здібностей. Важливим завданням є подолання психологічних бар'єрів, пов'язаних зі страхом публічного виступу, невпевненістю у власних вокальних можливостях.

Зміст вокальної роботи на даному етапі передбачає формування елементарних уявлень про вокальне мистецтво, його види та жанри, ознайомлення з основами анатомії і фізіології голосового апарату, розвиток музичного слуху, почуття ритму, музичної пам'яті. Особлива увага приділяється формуванню співацької постави, правильного положення тіла під час співу, оволодінню навичками співацького дихання. Робота над звуком на початковому етапі є доволі копіткою й наполегливою. Красивий вокальний звук повинен бути резонуючим, вібруючим, що є результатом вібрацій повітря в голосових порожнинах, тобто в носоглотці, гортані й грудній клітці. Для резонансу потрібне правильне дихання – голосові зв'язки функціонують як струни музичного інструменту, а повітря в грудях забезпечує необхідний резонанс.

На адаптаційно-мотиваційному етапі формується вокально-технічна основа голосотворення, розвиваються елементарні навички дикційної чіткості, артикуляційної рухливості, чистого інтонування на основі унісонного співу. Студенти засвоюють прості вокальні вправи і розспівки, розучують легкі вокальні твори, зокрема народні пісні, дитячі пісні, прості романси.

Базово-формувальний етап

Базово-формувальний етап передбачає систематичну та цілеспрямовану роботу з фор-

мування базових компонентів вокальної компетентності, зокрема оволодіння вокальною технікою, розширення діапазону голосу, розвиток його сили, тембральних якостей, рухливості, накопичення академічного вокального репертуару, засвоєння методичних основ постановки голосу. Саме на цьому етапі закладаються основи професійної вокальної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, формується те, що дослідники називають вокальною культурою педагога-музиканта [Осадча].

Зміст вокальної роботи на базово-формувальному етапі включає поглиблене вивчення будови і функціонування голосового апарату, опанування різних типів співацького дихання, формування резонаторних відчуттів, оволодіння грудним та головним резонаторами. Напружений струмінь повітря породжує жорсткий, нерівний і крикливий звук, а голосові складки при надлишковому тиску втрачають еластичність. З іншого боку, від в'ялого неопертого дихання варто очікувати тьмяного голосу й інших вад – тремоляції, детонування, сипіння, втрати інтонаційної чистоти. Тому особлива увага приділяється розвитку рівності звучання голосу на всьому діапазоні, формуванню кантілени, легато, оволодінню різними прийомами звуковедення.

Важливим аспектом роботи на базово-формувальному етапі є розвиток динамічних можливостей голосу, робота над дикцією та орфоєпією, розширення діапазону голосу, подолання регістрових переходів, розвиток рухливості голосу. Студенти вивчають класичні вокалізи, що сприяє технічному вдосконаленню голосу, розучують класичні романси українських та зарубіжних композиторів, арії з опер, народні пісні в академічній обробці. Вокальна підготовка на цьому етапі передбачає не лише технічне вдосконалення, а й ознайомлення з методикою роботи над вокальним твором, засвоєння основ вокальної педагогіки, що є важливим для майбутньої професійної діяльності вчителя музики.

Творчо-діяльнісний етап

Творчо-діяльнісний етап характеризується інтенсивною концертно-виконавською практикою, формуванням індивідуального виконавського стилю, розвитком артистизму

та сценічної культури, оволодінням навичками інтерпретації вокальних творів, активною педагогічною практикою з викладання вокалу. Цей етап спрямований на формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва, розвиток творчої індивідуальності, здатності до оригінальної інтерпретації вокальних творів різних стилів і жанрів, оволодіння навичками роботи з учнями різного віку та рівня підготовки.

На творчо-діяльнісному етапі відбувається подальше удосконалення вокальної техніки, розширення репертуару за рахунок складних камерно-вокальних творів, зокрема вивчення романсів М. Лисенка, Я. Степового, К. Стеценка, арій з опер вітчизняних та зарубіжних композиторів, української народної пісні в обробці для сольного виконання. Особлива увага приділяється роботі над створенням художнього образу вокального твору, що передбачає глибоке проникнення у зміст поетичного тексту, розуміння стилістичних особливостей музики, здатність до емоційного самовираження.

Важливим аспектом роботи на цьому етапі є формування навичок сценічної поведінки, акторської майстерності, адже створення яскравого сценічного образу пов'язане з надзвичайною достовірністю виконання, дотриманням авторського задуму в інтерпретації твору, увагою виконавця до власного внутрішнього стану. Створення сценічного образу відноситься до специфічних особливостей вокально-сценічної діяльності та передбачає активну мисленнєву діяльність студента, глибоке проникнення виконавця у сценічний образ та реалізацію його засобами вокальної техніки, міміки, жестів. При цьому вокальна підготовка студента та його духовне багатство мають вирішальне значення.

Рефлексивно-удосконалювальний етап

Рефлексивно-удосконалювальний етап є завершальним у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва та спрямований на узагальнення і систематизацію набутих знань, умінь і навичок, формування здатності до критичного осмислення власної виконавської та педагогічної діяльності, усвідомлення шляхів професійного саморозвитку та самовдосконалення. Основною метою цього

етапу є формування цілісної вокальної компетентності, готовності до самостійної професійної діяльності, здатності до неперервного професійного саморозвитку, критичного аналізу власної педагогічної та виконавської діяльності.

На рефлексивно-удосконалювальному етапі відбувається подальше удосконалення вокальної техніки і виконавської майстерності, підготовка і проведення сольного концерту, що є підсумковою формою демонстрації вокальних досягнень студента, узагальнення методичного досвіду роботи з учнями, розробка елементів авторських методик вокального навчання. Важливою складовою цього етапу є проведення самоаналізу власної виконавської діяльності, формування індивідуального стилю педагогічної діяльності, планування професійного саморозвитку, участь у наукових конференціях з проблем вокальної педагогіки, підготовка кваліфікаційної роботи з проблем вокального навчання.

Важливо підкреслити, що виділені етапи формування вокальної компетентності не є жорстко фіксованими у часі. Їх тривалість може варіюватися залежно від індивідуальних особливостей студентів, їхнього вихідного рівня підготовки, темпів засвоєння вокальних навичок. Водночас послідовність етапів є принциповою і не може бути порушеною, адже кожен наступний етап базується на досягненнях попереднього.

Висновки. Формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва є складним, тривалим і поетапним процесом, що вимагає системного підходу, дотримання принципів поступовості, систематичності, індивідуалізації навчання. Виокремлені чотири етапи формування вокальної компетентності – адаптаційно-мотиваційний, базово-формувальний, творчо-діялісний та рефлексивно-удосконалювальний – відображають логіку професійного становлення майбутнього педагога-музиканта від початкового оволодіння елементарними вокальними навичками до формування цілісної вокальної компетентності, готовності до самостійної професійної діяльності та неперервного професійного саморозвитку.

Адаптаційно-мотиваційний етап забезпечує формування позитивної мотивації до вокальної

діяльності, оволодіння основами співацького дихання, елементарними навичками звукоутворення та артикуляції. Базово-формувальний етап передбачає систематичне оволодіння вокальною технікою, формування резонаторної техніки звукоутворення, розширення діапазону, накопичення академічного репертуару. Творчо-діяльнісний етап характеризується інтенсивною концертно-виконавською практикою, формуванням індивідуального виконавського стилю, розвитком сценічної культури, оволодінням методикою викладання вокалу. Рефлексивно-удосконалювальний етап спрямований на формування цілісної вокальної компетентності, здатності до критичного самоаналізу та професійного саморозвитку.

Ефективність поетапного формування вокальної компетентності залежить від дотримання педагогічних умов на кожному етапі, зокрема створення мотиваційного освітнього середовища, індивідуалізації навчання, забез-

печення систематичної виконавської практики, інтеграції теоретичної і практичної підготовки, використання сучасних інформаційних технологій у вокальному навчанні. Результати дослідження можуть бути використані під час розробки навчальних програм з вокальних дисциплін, організації самостійної роботи студентів, планування педагогічної практики майбутніх учителів музичного мистецтва.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою методики діагностики рівнів сформованості вокальної компетентності на кожному етапі професійного становлення, експериментальною перевіркою ефективності запропонованої поетапної системи формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, розробкою методичних рекомендацій для викладачів вокалу закладів вищої освіти щодо організації вокального навчання на основі поетапного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьмічова В. А. Компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва в класі «постановка голосу». *Professional Art Education*. 2021. Vol. 2, № 1. С. 28–34.
2. Кузьмічова В. А., Богачова-Білоус Т. Ю. Деякі аспекти формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»*. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/7061> (дата звернення: 10.10.2025).
3. Лабінцева Л. П. Формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як складова підготовки фахівців нового формату. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 2022. Вип. 28. С. 158–164. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2022.28.23>
4. Овчаренко Н. А. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності: методологічний аспект. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2016. Вип. 137. С. 263–266. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_137_65 (дата звернення: 10.10.2025).
5. Пашенко І. М. Сучасний стан вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у закладах вищої освіти. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2022. Вип. 206. С. 188–192. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-206-188-192>
6. Сбітнєва Л. М. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахового навчання. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2021. Том 1, № 2 (101). С. 96–109. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/507 (дата звернення: 10.10.2025).
7. Biasutti M., Frate S., Concina E. Music teachers' professional development: assessing a three-year collaborative online course. *Music Education Research*. 2019. Vol. 21, № 1. P. 116–133. <https://doi.org/10.1080/14613808.2018.1534818>
8. Karkina S., Faizrakhmanova L., Kamalova I., Akbarova G., Kaur B. Performance Practice in a Pandemic: Training Ensemble Skills Using E-Tivities in Music Teacher Education. *Frontiers in Education*. 2022. Vol. 7. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.817310>

REFERENCES

1. Kuzmichova, V. A. (2021). Competence of future music teachers in the class of «voice training». *Professional Art Education*, 2(1), 28-34.
2. Kuzmichova, V. A., & Bohachova-Bilous, T. Yu. Some aspects of forming vocal competence of future music teachers. *International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»*. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/7061>

3. Labintseva, L. P. (2022). Formation of vocal and performing competence of future music teachers as a component of training specialists of a new format. *Scientific Journal of M.P. Dragomanov Ukrainian State University. Series 14. Theory and Methods of Art Education*, 28, 158-164. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2022.28.23>
4. Ovcharenko, N. A. (2016). Professional training of future music teachers for vocal and pedagogical activity: methodological aspect. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 137, 263-266. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_137_65
5. Pashchenko, I. M. (2022). The current state of vocal training of future music teachers in higher education institutions. *Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 206, 188-192. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-206-188-192>
6. Sbitnieva, L. M. (2021). Formation of professional competence of the future music teacher in the process of professional training. *Spirituality of Personality: Methodology, Theory and Practice*, 1(2(101)), 96-109. Retrieved from https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/507
7. Biasutti, M., Frate, S., & Concina, E. (2019). Music teachers' professional development: assessing a three-year collaborative online course. *Music Education Research*, 21(1), 116-133. <https://doi.org/10.1080/14613808.2018.1534818>
8. Karkina, S., Faizrahmanova, L., Kamalova, I., Akbarova, G., & Kaur, B. (2022). Performance Practice in a Pandemic: Training Ensemble Skills Using E-Tivities in Music Teacher Education. *Frontiers in Education*, 7. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.817310>

V. M. MROCHKO

*Honored Artist of Ukraine, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Musical Art,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council,
Associate Professor at the Department of Musical Art,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: mrovik1980@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-9667-8099>*

A. O. ZARYTSKY

*Honored Artist of Ukraine, Associate Professor,
Lecturer-Methodologist, Head of the Academic, Pop, and Jazz Vocal Cycle Commission,
Volyn Professional College of Culture and Arts named after Ihor Stravinsky of the Volyn Regional Council,
Associate Professor at the Department of Musical Art,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: zarytskyy.andriy@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-9996-6937>*

STAGES OF FORMATION OF VOCAL COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS

The article provides a theoretical analysis and justification of the successive stages of forming vocal competence of future music teachers in the process of professional training. The relevance of the study is determined by the need to improve the system of professional training of music educators in the context of the competence-based approach and increasing requirements for the quality of music education. Scientific works of domestic and foreign researchers on the essence of vocal competence, specifics of vocal training and professional development of future music teachers have been analyzed. Vocal competence is defined as an integrative professional and personal quality that combines motivational-value, cognitive, activity-operational and reflexive components.

Four successive stages of vocal competence formation have been identified and characterized: adaptation-motivational, basic-formative, creative-activity and reflexive-improvement stages. For each stage, the leading tasks, content of vocal work, methods and pedagogical conditions for effective competence formation have been determined. The adaptation-motivational stage ensures the formation of positive motivation for vocal activity, mastery of elementary vocal skills, development of musical hearing and singing breathing. The basic-formative stage involves systematic mastery of vocal technique, learning the methodology of voice training, accumulating academic repertoire, including classical romances, opera arias, folk songs. The creative-activity stage is characterized by intensive concert and performance practice,

formation of individual performance style, development of stage culture, mastery of skills in interpreting chamber-vocal music of various styles. The reflexive-improvement stage is aimed at forming methodological competence in the field of vocal pedagogy, ability for critical self-analysis and professional self-development.

It has been proven that the effectiveness of step-by-step formation of vocal competence depends on adherence to the principles of gradualism, consistency, individualization of learning, integration of theoretical and practical training, providing concert and performance practice. The research results can be used in developing curricula for vocal disciplines, organizing independent work of students, planning pedagogical practice of future music teachers.

Key words: vocal competence, future music teacher, formation stages, professional training, vocal mastery, voice training, music and pedagogical education.

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 17.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025